

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 14ης Δεκεμβρίου 2022*

«Υπαλληλική υπόθεση – Έκτακτοι υπάλληλοι – Σύμβαση ορισμένου χρόνου – Μη ανανέωση – Διαδικασία ανανέωσης – Συνεκτίμηση των εκθέσεων αξιολόγησης – Μη οριστικοποιηθείσα έκθεση αξιολόγησης – Ευθύνη – Υλική ζημία – Απώλεια ευκαιρίας – Ηθική βλάβη – Πλήρης δικαιοδοσία – Εκτέλεση αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου»

Στην υπόθεση T-296/21,

SU, εκπροσωπούμενη από την L. Levi, δικηγόρο,

προσφεύγουσα-ενάγουσα,

κατά

Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ), εκπροσωπούμενης από τις C. Coucke και E. Καρατζά, επικουρούμενες από τον B. Wägenbaur, δικηγόρο,

καθής-εναγομένης,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο, κατά τις διασκέψεις, από τους S. Gervasoni (εισηγητή), πρόεδρο, L. Madise και J. Martín y Pérez de Nanclares, δικαστές,

γραμματέας: A. Μαργέλης, διοικητικός υπάλληλος,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 8ης Σεπτεμβρίου 2022,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την προσφυγή-αγωγή που άσκησε δυνάμει του άρθρου 270 ΣΛΕΕ, η προσφεύγουσα-ενάγουσα SU ζητεί, αφενός, την ακύρωση της απόφασης της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ) της 15ης Ιουλίου 2020, με την οποία δεν ανανεώθηκε η

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

σύμβασή της, και, καθόσον κριθεί αναγκαίο, της απόφασης της 11ης Φεβρουαρίου 2021, με την οποία απορρίφθηκε η διοικητική της ένσταση και, αφετέρου, την αποκατάσταση της υλικής ζημίας και την ικανοποίηση της ηθικής βλάβης που ισχυρίζεται ότι υπέστη εξ αυτού του λόγου.

Ιστορικό της διαφοράς

- 2 Στις 15 Ιανουαρίου 2015, η προσφεύγουσα-ενάγουσα προσελήφθη από την ΕΑΑΕΣ με σύμβαση τριετούς διάρκειας ως έκτακτη υπάλληλος με βαθμό AD 8 στην υπηρεσία εποπτείας, ως ανώτερη εμπειρογνώμων στα εσωτερικά υποδείγματα.
- 3 Την 1η Νοεμβρίου 2016, η προσφεύγουσα-ενάγουσα μετακινήθηκε στην ομάδα «Εσωτερικά υποδείγματα» του τμήματος «Σύγκλιση εποπτείας και ελέγχου», και πάλι ως ανώτερη εμπειρογνώμων στα εσωτερικά υποδείγματα.
- 4 Από τις 31 Οκτωβρίου 2017 έως τις 19 Μαρτίου 2018, η προσφεύγουσα-ενάγουσα βρισκόταν σε άδεια μητρότητας και, στη συνέχεια, σε γονική άδεια έως τις 19 Οκτωβρίου 2018.
- 5 Με συμπληρωματική σύμβαση της 15ης Ιανουαρίου 2018, η σύμβαση εργασίας της προσφεύγουσας-ενάγουσας ανανεώθηκε για τρία έτη, έως τις 15 Ιανουαρίου 2021.
- 6 Από την 1η Νοεμβρίου 2018 έως τις 31 Οκτωβρίου 2019, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υπήχθη σε καθεστώς μερικής απασχόλησης (80 %) και διαρθρωτικής τηλεργασίας μία ημέρα την εβδομάδα. Ο εν λόγω τρόπος οργάνωσης της εργασίας εφαρμόστηκε εκ νέου από την 1η Φεβρουαρίου 2020 έως τις 15 Ιουλίου 2020. Χορηγήθηκε επίσης η δυνατότητα περιστασιακής τηλεργασίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις.
- 7 Στο πλαίσιο της αξιολόγησης για το έτος 2019, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υπέβαλε την αυτοαξιολόγησή της στις 9 Δεκεμβρίου 2019 και συναντήθηκε με τον αξιολογητή της στις 15 Ιανουαρίου 2020.
- 8 Στις 16 Ιανουαρίου 2020, ο αξιολογητής υπέβαλε την αξιολόγηση της προσφεύγουσας-ενάγουσας. Στην ενότητα «συνολική αξιολόγηση και δυνατότητες», στην οποία παρατίθεται «η συνολική αξιολόγηση για την περίοδο που αφορά η παρούσα διαδικασία αξιολόγησης και, κατά περίπτωση, σχολιασμός επί των δυνατοτήτων του κατόχου της θέσης», ο αξιολογητής αξιολόγησε την επίδοση της προσφεύγουσας-ενάγουσας ως «ικανοποιητική» και παρατήρησε ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα «[είχε], βεβαίως, τη δυνατότητα να γίνει υπάλληλος με καθοριστικό ρόλο όσον αφορά την εποπτεία των [εσωτερικών υποδειγμάτων] της ΕΑΑΕΣ, αλλά η εν λόγω δυνατότητα [θα έπρεπε] να έχει ως αποτέλεσμα πιο απτές και καλύτερης ποιότητας [επιδόσεις] εκ μέρους της [·] το 2019 δεν [ήταν] ικανοποιητικό, τα αποτελέσματα το 2020 [θα έπρεπε] να βελτιωθούν προκειμένου να παραμείνουν ικανοποιητικά συνολικώς εξεταζόμενα».
- 9 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα αρνήθηκε να αποδεχθεί την έκθεση αξιολόγησής της και διατύπωσε παρατηρήσεις στις 21 Ιανουαρίου 2020.

- 10 Ο εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑΕΣ, ο οποίος είναι επίσης ο δευτεροβάθμιος αξιολογητής που έχει την αρμοδιότητα να αποφανθεί επί αιτιολογημένης μη αποδοχής έκθεσης αξιολόγησης από τον ενδιαφερόμενο υπάλληλο, δεν αντέδρασε στη μη αποδοχή και στις παρατηρήσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας και, ως εκ τούτου, δεν έλαβε θέση επί των εν λόγω παρατηρήσεων στην επίμαχη έκθεση.
- 11 Στις 27 Φεβρουαρίου 2020, πραγματοποιήθηκε συνάντηση μεταξύ του εκτελεστικού διευθυντή της ΕΑΑΕΣ και της προσφεύγουσας-ενάγουσας, κατόπιν αιτήματος της τελευταίας.
- 12 Στις 2 Ιουλίου 2020, η προσφεύγουσα-ενάγουσα έλαβε την έκθεση σχετικά με την ανανέωση της σύμβασής της, στην οποία ο προϊστάμενος της υπηρεσίας συνέστησε να μην ανανεωθεί για δεύτερη φορά η σύμβασή της.
- 13 Στις 8 Ιουλίου 2020, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υπέβαλε τα σχόλιά της, ενώ στις 14 Ιουλίου 2020 συναντήθηκε με τον εκτελεστικό διευθυντή της ΕΑΑΕΣ προκειμένου να συζητήσουν τη σύσταση περί μη ανανέωσης της σύμβασής της.
- 14 Στις 15 Ιουλίου 2020, ο εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑΕΣ αποφάσισε να μην ανανεώσει τη σύμβαση της προσφεύγουσας-ενάγουσας (στο εξής: απόφαση περί μη ανανέωσης).
- 15 Στις 13 Οκτωβρίου 2020, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υπέβαλε διοικητική ένσταση κατά της απόφασης περί μη ανανέωσης και, καθόσον ήταν αναγκαίο, κατά της έκθεσης αξιολόγησής της για το έτος 2019, δυνάμει του άρθρου 90, παράγραφος 2, του Κανονισμού Υπηρεσιακής Καταστάσεως των υπαλλήλων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΚΥΚ), ο οποίος εφαρμόζεται κατ' αναλογία στους εκτάκτους υπαλλήλους δυνάμει του άρθρου 46 του Καθεστώτος που εφαρμόζεται επί του λοιπού προσωπικού της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: ΚΛΠ).
- 16 Στις 15 Ιανουαρίου 2021, ο εκτελεστικός διευθυντής ενημέρωσε την προσφεύγουσα-ενάγουσα ότι επρόκειτο να απορρίψει τη διοικητική της ένσταση και της ζήτησε να διατυπώσει παρατηρήσεις, οι οποίες υποβλήθηκαν στις 22 Ιανουαρίου 2021.
- 17 Την 1η Φεβρουαρίου 2021, ο εκτελεστικός διευθυντής απέστειλε στην προσφεύγουσα-ενάγουσα επικαιροποιημένο σχέδιο απόφασης περί απόρριψης της ένστασής της και της ζήτησε να γνωστοποιήσει τις παρατηρήσεις της, οι οποίες υποβλήθηκαν στις 8 Φεβρουαρίου 2021.
- 18 Με απόφαση της 11ης Φεβρουαρίου 2021, ο εκτελεστικός διευθυντής απέρριψε τη διοικητική ένσταση της προσφεύγουσας (στο εξής: απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης).

Αιτήματα των διαδίκων

- 19 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα, αφού παραιτήθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση από το αίτημα ακυρώσεως της έκθεσης αξιολόγησης για το έτος 2019, όπως σημειώθηκε στα πρακτικά της επ' ακροατηρίου συζήτησεως, ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
  - να ακυρώσει την απόφαση περί μη ανανέωσης,
  - να ακυρώσει, καθόσον είναι αναγκαίο, την απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης,

- να διατάξει την αποκατάσταση της υλικής ζημίας που υπέστη η προσφεύγουσα-ενάγουσα, όπως έχει υπολογιστεί στο δικόγραφο της προσφυγής-αγωγής, και τη χρηματική ικανοποίηση της ηθικής της βλάβης, η οποία εκτιμάται κατά δίκαιη και εύλογη κρίση σε 10 000 ευρώ,
  - να καταδικάσει την ΕΑΑΕΣ στα δικαστικά έξοδα.
- 20 Η ΕΑΑΕΣ ζητεί από το Γενικό Δικαστήριο:
- να απορρίψει την προσφυγή-αγωγή,
  - να καταδικάσει την προσφεύγουσα-ενάγουσα στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επί του αντικειμένου της προσφυγής-αγωγής

- 21 Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 90, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 91, παράγραφοι 1 και 2, του ΚΥΚ, οι οποίες εφαρμόζονται κατ' αναλογία στους εκτάκτους υπαλλήλους δυνάμει του άρθρου 46 του ΚΛΠ, κάθε υπάλληλος που υπόκειται στον ΚΥΚ δύναται να ασκήσει παραδεκτώως προσφυγή ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου μόνο εφόσον έχει προηγουμένως υποβάλει στην αρμόδια για τη σύναψη συμβάσεων προσλήψεως αρχή (στο εξής: ΑΣΣΠΑ) διοικητική ένσταση κατά πράξης η οποία θίγει τα συμφέροντά του, τόσο στην περίπτωση που η εν λόγω αρχή έλαβε απόφαση όσο και όταν παρέλειψε να λάβει μέτρο που επιβάλλεται από τον ΚΥΚ. Η διοικητική ένσταση και απόρριψή της, ρητή ή σιωπηρή, αποτελούν αναπόσπαστο μέρος μιας σύνθετης διαδικασίας και συνιστούν απλώς προϋπόθεση για την άσκηση ένδικης προσφυγής (πρβλ. απόφαση της 25ης Οκτωβρίου 2006, Staboli κατά Επιτροπής, T-281/04, EU:T:2006:334, σκέψεις 25 και 26).
- 22 Κατά πάγια νομολογία, ακυρωτικά αιτήματα προβαλλόμενα τύποις κατά απόφασης περί απόρριψης διοικητικής ένστασης έχουν ως αποτέλεσμα να επιλαμβάνεται το Γενικό Δικαστήριο της πράξης κατά της οποίας υποβλήθηκε η διοικητική ένσταση, όταν τα εν λόγω αιτήματα δεν έχουν, αυτά καθαυτά, αυτοτελές περιεχόμενο (βλ. αποφάσεις της 20ής Νοεμβρίου 2007, Ianniello κατά Επιτροπής, T-205/04, EU:T:2007:346, σκέψη 27 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 16ης Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 75· πρβλ., επίσης, απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 1989, Vainker κατά Κοινοβουλίου, 293/87, EU:C:1989:8, σκέψη 8).
- 23 Εντούτοις, όταν η απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης έχει διαφορετικό περιεχόμενο από εκείνο της πράξης κατά της οποίας υποβλήθηκε η διοικητική αυτή ένσταση, ιδίως όταν τροποποιεί την αρχική απόφαση ή όταν επανεξετάζει την κατάσταση του προσφεύγοντος με γνώμονα νέα νομικά και πραγματικά στοιχεία τα οποία, αν είχαν συμβεί ή ήταν γνωστά στην αρμόδια αρχή πριν από την έκδοση της αρχικής απόφασης, θα είχαν ληφθεί υπόψη, το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί ειδικά επί των ακυρωτικών αιτημάτων που στρέφονται τύποις κατά της απόφασης περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης (πρβλ. απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2011, Adjemian κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-325/09 P, EU:T:2011:506, σκέψη 32 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 24 Εν προκειμένω, εκτός από την ακύρωση της απόφασης περί μη ανανέωσης, η προσφεύγουσα-ενάγουσα ζητεί, καθόσον είναι αναγκαίο, την ακύρωση της απόφασης περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης.
- 25 Η απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης δεν είναι αμιγώς επιβεβαιωτική της απόφασης περί μη ανανέωσης, δεδομένου ότι ο εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑΕΣ έλαβε θέση επί νέων στοιχείων. Ειδικότερα, ο εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑΕΣ αναφέρθηκε σε νέα πραγματικά στοιχεία, δηλαδή στο ότι ουδέποτε ενημερώθηκε, ως δευτεροβάθμιος αξιολογητής, για τη μη αποδοχή εκ μέρους της προσφεύγουσας-ενάγουσας της έκθεσης αξιολόγησής της για το έτος 2019 και στο ότι, από διαδικαστικής απόψεως, η εν λόγω έκθεση δεν είχε καταστεί οριστική.
- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να εξεταστούν τα αιτήματα ακυρώσεως τόσο της απόφασης περί μη ανανέωσης όσο και της απόφασης περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης (πρβλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 79 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 27 Επιπλέον, η απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης διασαφηνίζει ορισμένες πτυχές της αιτιολογίας της απόφασης περί μη ανανέωσης. Κατά συνέπεια, λαμβανομένου υπόψη του εξελικτικού χαρακτήρα της προ της ασκήσεως της προσφυγής διαδικασίας, η αιτιολογία αυτή πρέπει επίσης να λαμβάνεται υπόψη κατά τον έλεγχο της νομιμότητας της απόφασης περί μη ανανέωσης, καθώς η συγκεκριμένη αιτιολογία θεωρείται ότι συμπίπτει με την τελευταία αυτή πράξη (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 80· πρβλ., επίσης, απόφαση της 9ης Δεκεμβρίου 2009, Επιτροπή κατά Birkhoff, T-377/08 P, EU:T:2009:485, σκέψεις 58 και 59 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

Επί των αιτημάτων ακυρώσεως της απόφασης περί μη ανανέωσης και της απόφασης περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης

- 28 Προς στήριξη των ακυρωτικών αιτημάτων της, η προσφεύγουσα-ενάγουσα προβάλλει έξι λόγους προκειμένου να αποδείξει τον μη σύννομο χαρακτήρα της απόφασης περί μη ανανέωσης και της απόφασης περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης, οι οποίοι έχουν ως ακολούθως:
- με τον πρώτο λόγο προβάλλεται ότι η έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019 δεν οριστικοποιήθηκε προσηκόντως και ότι η έκθεση περί ανανέωσης της σύμβασης βασίστηκε σε μη οριστικοποιηθείσα έκθεση αξιολόγησης·
  - με τον δεύτερο λόγο προβάλλεται παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας, παράβαση του άρθρου 11 του ΚΥΚ, και του άρθρου 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης·
  - με τον τρίτο λόγο προβάλλεται προσβολή του δικαιώματος ακρόασης και παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογίας, παράβαση του άρθρου 25 του ΚΥΚ, του άρθρου 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, και των σημείων 6.7, 6.9 και 6.10 της διαδικασίας ανανέωσης συμβάσεων της ΕΑΑΕΣ της 14ης Αυγούστου 2017 (στο εξής: διαδικασία ανανέωσης συμβάσεων)·
  - με τον τέταρτο λόγο προβάλλεται πρόδηλο σφάλμα εκτίμησης, έλλειψη επιμελούς εκτίμησης του συνόλου των πτυχών της υπόθεσης, και παράβαση του άρθρου 41 του Χάρτη των

Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, καθώς και των σημείων 4 και 6.5 της διαδικασίας ανανέωσης συμβάσεων·

- με τον πέμπτο λόγο προβάλλεται διάκριση λόγω φύλου και οικογενειακής κατάστασης, κατά παράβαση του άρθρου 18 του ΚΥΚ, καθώς και των άρθρων 21 και 23 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, και
  - με τον έκτο λόγο προβάλλεται παράβαση του καθήκοντος μέριμνας.
- 29 Για λόγους οικονομίας της διαδικασίας και τηρουμένης της αρχής της ορθής απονομής της δικαιοσύνης, ο δικαστής της Ένωσης δύναται να εκδώσει απόφαση επί προσφυγής χωρίς να υποχρεούται να αποφαινείται οπωσδήποτε επί του συνόλου των ισχυρισμών και επιχειρημάτων των διαδίκων (βλ. απόφαση της 5ης Φεβρουαρίου 2018, *Rapocchia* κατά ERCEA, T-208/16, EU:T:2018:68, σκέψη 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Εν προκειμένω, πρέπει να εξεταστεί κατ' αρχάς ο πρώτος λόγος, χωρίς να είναι αναγκαία η εξέταση των λοιπών λόγων που προβάλλει η προσφεύγουσα-ενάγουσα.
- 30 Με τον πρώτο λόγο ακύρωσης, η προσφεύγουσα-ενάγουσα προβάλλει ότι η απόφαση περί μη ανανέωσης είναι δεν είναι σύννομη, διότι βασίζεται σε έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019 η οποία δεν έχει οριστικοποιηθεί.
- 31 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα επισημαίνει ότι η έκθεση αξιολόγησής της για το έτος 2019 αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της αιτιολογίας της απόφασης περί μη ανανέωσης. Ωστόσο, η έκθεση αυτή δεν έχει οριστικοποιηθεί, καθώς η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν είχε τη δυνατότητα να διατυπώσει λυσιτελώς τις απόψεις της επ' αυτής. Συνεπώς, η εν λόγω έκθεση δεν μπορεί να αποτελέσει τη βάση για την έκδοση της απόφασης περί μη ανανέωσης. Πρόκειται για διαδικαστική πλημμέλεια που επηρεάζει τη νομιμότητα της απόφασης περί μη ανανέωσης, με αποτέλεσμα η τελευταία να στερείται νομικής ή πραγματικής βάσης, ιδίως λαμβανομένου υπόψη ότι στην ως άνω απόφαση γίνεται ρητή αναφορά στην αξιολόγηση της προσφεύγουσας-ενάγουσας η οποία περιλαμβάνεται στην έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019.
- 32 Επιπλέον, όπως προβάλλεται, αν τα σχόλια της προσφεύγουσας-ενάγουσας, δια των οποίων αμφισβητούσε την αξιολόγησή της στην έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019, είχαν ληφθεί δεόντως υπόψη, τότε ενδεχομένως η ΑΣΣΠΑ να είχε λάβει διαφορετική απόφαση σχετικά με την ανανέωση της σύμβασής της. Πράγματι, ουδόλως αποδεικνύεται ότι τα σχόλια της προσφεύγουσας-ενάγουσας σχετικά με την έκθεση αξιολόγησής της για το έτος 2019 ελήφθησαν υπόψη, ενώ η επικύρωση των αρνητικών παρατηρήσεων του αξιολογητή της στην απόφαση απόρριψης της διοικητικής ένστασης δεν είναι αιτιολογημένη. Συνεπώς, η ΕΑΑΕΣ δεν δύναται να επικυρώσει την εκτίμηση του αξιολογητή στην έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019.
- 33 Η ΕΑΑΕΣ αντιτείνει ότι η διαδικασία αξιολόγησης της προσφεύγουσας-ενάγουσας για το έτος 2019 πραγματοποιήθηκε προσηκόντως μέχρι το στάδιο της αξιολόγησης σε δεύτερο βαθμό, ενώ οι παρατηρήσεις του αξιολογητή κοινοποιήθηκαν και εξακολουθούν να ισχύουν για τους σκοπούς της αξιολόγησης της εξέλιξης των επιδόσεων της προσφεύγουσας-ενάγουσας το 2020 και της απόφασης σχετικά με την ανανέωση της σύμβασής της.
- 34 Επιπλέον, η ΕΑΑΕΣ αναγνωρίζει την ύπαρξη διαδικαστικής παράλειψης κατά τη διαδικασία αξιολόγησης της προσφεύγουσας-ενάγουσας το 2019, αλλά θεωρεί ότι η διοικητική προσφυγή της προσφεύγουσας-ενάγουσας απορρίφθηκε σιωπηρώς. Ειδικότερα, η ΑΣΣΠΑ ανέφερε ότι, εάν είχε επιληφθεί της διοικητικής προσφυγής της προσφεύγουσας-ενάγουσας κατά της έκθεσης

αξιολόγησής της, θα είχε επικυρώσει την έκθεση αυτή, ενώ οι παρατηρήσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας, οι οποίες ήταν συνημμένες στη μη αποδοχή της έκθεσης αξιολόγησής της για το έτος 2019, δεν θα μπορούσαν να θέσουν υπό αμφισβήτηση την απόφαση περί μη ανανέωσης. Εξάλλου, όπως προβάλλεται, η ΑΣΣΠΑ επισήμανε στην προσφεύγουσα-ενάγουσα, κατά τη συνάντηση της 27ης Φεβρουαρίου 2020, ότι συμφωνούσε με την αξιολόγηση στην οποία είχε προβεί ο αξιολογητής της.

- 35 Προκειμένου να αποφανθεί το Γενικό Δικαστήριο επί των επιχειρημάτων αυτών, με τα οποία προβάλλεται έλλειψη οριστικοποίησης της έκθεσης αξιολόγησης για το 2019, πρέπει προηγουμένως να εξεταστεί το νομικό καθεστώς της εν λόγω έκθεσης.

Επί της έλλειψης οριστικοποίησης της έκθεσης αξιολόγησης για το έτος 2019

- 36 Από το συνδυασμό των διατάξεων του άρθρου 43, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ και του άρθρου 15, παράγραφος 2, του ΚΛΠ, προκύπτει ότι η Διοίκηση οφείλει να μεριμνά για την περιοδική σύνταξη εκθέσεων σχετικά με την ικανότητα, την απόδοση και τη συμπεριφορά των υπαλλήλων της στην υπηρεσία, τόσο για λόγους χρηστής διοίκησης όσο και για τη διαφύλαξη των συμφερόντων τους. Πράγματι, οι εκθέσεις αξιολόγησης συνιστούν έγγραφη και επίσημη απόδειξη της ποιότητας των υπηρεσιών που ο εν λόγω υπάλληλος παρέσχε κατά την υπό εξέταση περίοδο (αποφάσεις της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Wahlström κατά Frontex, T-591/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:938, σκέψεις 55 και 56, και της 12ης Φεβρουαρίου 2020, WD κατά EFSA, T-320/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:45, σκέψη 60).
- 37 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της απόφασης C(2013) 8985 της Επιτροπής, της 16ης Δεκεμβρίου 2013, σχετικά με τις γενικές εκτελεστικές διατάξεις του άρθρου 43 του ΚΥΚ και τις λεπτομέρειες εφαρμογής του άρθρου 44, πρώτο εδάφιο, του ΚΥΚ [στο εξής: απόφαση της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2013, η οποία εφαρμόζεται κατ' αναλογίαν στην ΕΑΑΕΣ (ΕΙΟΡΑ-MB-14/018)], η αιτιολογημένη μη αποδοχή της έκθεσης από τον κάτοχο θέσης συνεπάγεται αυτομάτως την παρέμβαση του δευτεροβάθμιου αξιολογητή. Η παράγραφος 3 του ίδιου άρθρου προβλέπει ότι ο δευτεροβάθμιος αξιολογητής επικυρώνει ή τροποποιεί την έκθεση, αιτιολογώντας την απόφασή του, εντός είκοσι εργάσιμων ημερών από την ημερομηνία της αιτιολογημένης μη αποδοχής της έκθεσης, ενώ η παράγραφος 4 προβλέπει ότι η έκθεση καθίσταται οριστική κατόπιν της απόφασης του δευτεροβάθμιου αξιολογητή.
- 38 Το άρθρο 7, παράγραφος 4, της απόφασης της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2013 προβλέπει ρητώς ότι, κατόπιν της απόφασης του δευτεροβάθμιου αξιολογητή, η έκθεση καθίσταται οριστική και ότι «ο κάτοχος της θέσης ενημερώνεται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου ή με οποιονδήποτε άλλο μέσο, ότι έχει ληφθεί η απόφαση με την οποία η έκθεση κατέστη οριστική [...] [και] θα έχει επίσης κατά το χρονικό αυτό σημείο πρόσβαση στην απόφαση του δευτεροβάθμιου αξιολογητή[·] η ενημέρωση αυτή ισοδυναμεί με κοινοποίηση της απόφασης κατά την έννοια του άρθρου 25 του ΚΥΚ[·] η τρίμηνη προθεσμία που προβλέπεται στο άρθρο 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ για την υποβολή διοικητικής ένστασης αρχίζει από την κοινοποίηση των πληροφοριών αυτών».
- 39 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι, ως διάταξη τυπικής απόφασης της Επιτροπής, η οποία δημοσιεύθηκε δεόντως και τέθηκε σε εφαρμογή, το άρθρο 7 της απόφασης της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2013 θεσπίζει έναν γενικής ισχύος εσωτερικό κανόνα που είναι νομικά δεσμευτικός και περιορίζει την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας του θεσμικού αυτού οργάνου καθώς και της ΕΑΑΕΣ, η οποία αποφάσισε την κατ' αναλογίαν εφαρμογή της εν λόγω απόφασης όσον αφορά την οργάνωση των δομών της και τη διοίκηση του προσωπικού της, και τον οποίο

κανόνα τα μέλη του προσωπικού αυτού δύνανται να επικαλεσθούν ενώπιον του δικαστή της Ένωσης ο οποίος διασφαλίζει την τήρησή του (βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις της 27ης Απριλίου 2012, De Nicola κατά ΕΤΕπ, T-37/10 P, EU:T:2012:205, σκέψη 40, και της 7ης Ιουλίου 2009, Bernard κατά Eurapol, F-54/08, EU:F:2009:86, σκέψη 47).

- 40 Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει σαφώς ότι, όταν ο κάτοχος της θέσης δεν αποδέχεται την έκθεση αξιολόγησης, αυτή καθίσταται οριστική μόνο κατόπιν της απόφασης του δευτεροβάθμιου αξιολογητή. Πράγματι, κατά τη νομολογία, όταν ο δευτεροβάθμιος αξιολογητής διαθέτει εξουσία συνολικού ελέγχου ως προς το βάσιμο των αξιολογήσεων που περιέχονται σε έκθεση αξιολόγησης, την οποία μπορεί να επικυρώσει ή να τροποποιήσει, και παρανόμως δεν ασκεί τον εν λόγω έλεγχο, η έκθεση αξιολόγησης η οποία δεν έγινε αποδεκτή από τον κάτοχο της θέσης δεν καθίσταται οριστική (πρβλ., κατ' αναλογία, απόφαση της 27ης Απριλίου 2012, De Nicola κατά ΕΤΕπ, T-37/10 P, EU:T:2012:205, σκέψεις 38, 41 και 60).
- 41 Επιπλέον, όπως ορθώς προβάλλει η προσφεύγουσα-ενάγουσα, ουδόλως μπορεί να συναχθεί από την απόφαση της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2013 ότι, μετά την παρέλευση της προθεσμίας για την έκδοση απόφασης από τον δευτεροβάθμιο αξιολογητή, η αιτιολογημένη μη αποδοχή της έκθεσης αξιολόγησης απορρίπτεται σιωπηρώς.
- 42 Πράγματι, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η ΕΑΑΕΣ, το γεγονός ότι το άρθρο 7, παράγραφος 4, της απόφασης της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2013 παραπέμπει στο άρθρο 90, παράγραφος 2, του ΚΥΚ, δεν έχει ούτε ως σκοπό ούτε ως αποτέλεσμα να καταστήσει εν προκειμένω εφαρμοστέο τον κανόνα του άρθρου 90, παράγραφος 1, του ΚΥΚ, σύμφωνα με τον οποίο η παράλειψη απάντησης στην αίτηση προσώπου που αναφέρεται στον ΚΥΚ, με την οποία ζητείται από την αρμόδια για τους διορισμούς αρχή να λάβει απόφαση περί αυτού, ισοδυναμεί με σιωπηρή απόρριψη μετά την παρέλευση προθεσμίας τεσσάρων μηνών. Το άρθρο 7, παράγραφος 4, της απόφασης της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2013 εισάγει ειδικό κανόνα σχετικά με τη διαδικασία αξιολόγησης ο οποίος έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση, και ο οποίος δεν θα μπορούσε να παρακαμφθεί υπέρ του κανόνα του άρθρου 90, παράγραφος 1, του ΚΥΚ. Εξάλλου, το περιεχόμενο του άρθρου 7, παράγραφος 4, της απόφασης της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2013 δεν θα μπορούσε να τροποποιηθεί ούτε σε περίπτωση ερμηνείας του υπό το φως του κανόνα του άρθρου 90, παράγραφος 1, του ΚΥΚ, ο οποίος προβλέπει διαφορετική διαδικασία και προθεσμία.
- 43 Εν προκειμένω, ο εκτελεστικός διευθυντής της ΕΑΑΕΣ, ο οποίος είναι επίσης ο δευτεροβάθμιος αξιολογητής, επισήμανε στην απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης, και το στοιχείο αυτό επιβεβαιώθηκε και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι δεν είχε λάβει γνώση της αιτιολογημένης μη αποδοχής της έκθεσης αξιολόγησης για το έτος 2019 εκ μέρους της προσφεύγουσας-ενάγουσας, και παραδέχθηκε ότι η εν λόγω έκθεση ουδέποτε είχε καταστεί οριστική. Η ΕΑΑΕΣ, στο υπόμνημα αντικρούσεως, εξηγεί ότι η μη αποδοχή εκ μέρους της προσφεύγουσας-ενάγουσας της έκθεσης αξιολόγησής της για το έτος 2019 δεν κοινοποιήθηκε ποτέ στον δευτεροβάθμιο αξιολογητή λόγω τεχνικού προβλήματος, χωρίς να παράσχει περαιτέρω διευκρινίσεις, πέραν του ότι ζητήθηκε από τον αρμόδιο πάροχο υπηρεσιών, τον Νοέμβριο του 2021, να εγκαταστήσει ένα σύστημα κοινοποίησης όταν ο κάτοχος της θέσης δεν αποδέχεται την έκθεση αξιολόγησής του.

- 44 Εντούτοις, η Διοίκηση δεν μπορεί να επικαλεστεί την εσωτερική της διοικητική οργάνωση για να δικαιολογήσει τη μη τήρηση του επιτακτικού καθήκοντος που έγκειται στο να μεριμνά για την περιοδική σύνταξη εκθέσεων αξιολόγησης εμπροθέσμως, καθώς και για την κανονική τους κατάρτιση (απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 1980, Gratreau κατά Επιτροπής, 156/79 και 51/80, μη δημοσιευθείσα, EU:C:1980:304, σκέψη 15).
- 45 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η αδράνεια του δευτεροβάθμιου αξιολογητή κατόπιν της μη αποδοχής της έκθεσης αξιολόγησης για το έτος 2019 εκ μέρους της προσφεύγουσας-ενάγουσας, λόγω εσωτερικού οργανωτικού σφάλματος, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως σιωπηρή επικύρωση της εν λόγω έκθεσης, η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα την οριστικοποίησή της και την έναρξη της προθεσμίας για την υποβολή διοικητικής ένστασης κατά αυτής. Η αρχή της ασφάλειας δικαίου, την οποία επικαλείται η ΕΑΑΕΣ, δεν μπορεί να επιβάλλει στην προσφεύγουσα-ενάγουσα καθήκον μέριμνας, το οποίο βαρύνει τη Διοίκηση, ενώ η ΕΑΑΕΣ δεν μπορεί να υποστηρίξει βασίμως ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν έχει πλέον τη δυνατότητα να προβάλει την έλλειψη νομιμότητας της διαδικασίας αξιολόγησης, επειδή δεν υπέβαλε διοικητική ένσταση κατά της φερόμενης σιωπηρής απόρριψης. Τέλος, δεν μπορεί να διαπιστωθεί η ύπαρξη τέτοιας σιωπηρής απόρριψης, δεδομένου ότι ο εκτελεστικός διευθυντής, ο οποίος δεν τελούσε σε γνώση της διοικητικής προσφυγής της προσφεύγουσας-ενάγουσας κατά της έκθεσης αξιολόγησης της, δεν θα μπορούσε να έχει λάβει θέση επί της εν λόγω διοικητικής προσφυγής.
- 46 Επιπλέον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα ναι μεν παραιτήθηκε κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση από το αίτημα που στρεφόταν κατά της έκθεσης αυτής (βλ. σκέψη 19 ανωτέρω), πλην όμως το έπραξε υπό την επιφύλαξη των αιτιάσεων που διατύπωσε στα δικόγραφα της σχετικά με την έλλειψη οριστικοποίησης της εν λόγω έκθεσης.
- 47 Επομένως, πρώτον, η έκθεση αξιολόγησης της προσφεύγουσας-ενάγουσας για το έτος 2019 αποτελεί μη οριστικοποιηθέν έγγραφο, το οποίο δεν μπορούσε να ληφθεί υπόψη για την αξιολόγηση των επιδόσεων της προσφεύγουσας-ενάγουσας και, δεύτερον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δικαιούται να προβάλει παρεμπιπτόντως τον παράνομο χαρακτήρα της έλλειψης οριστικοποίησης της έκθεσης αξιολόγησης για το εν λόγω έτος (πρβλ. απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2020, WD κατά EFSA, T-320/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:45, σκέψη 62).

Επί των συνεπειών της έλλειψης οριστικοποίησης της έκθεσης αξιολόγησης για το έτος 2019

- 48 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι έκτακτος υπάλληλος με σύμβαση ορισμένου χρόνου δεν έχει κατ' αρχήν κανένα δικαίωμα ανανέωσης της σύμβασής του, δεδομένου ότι η εν λόγω ανανέωση συνιστά απλώς δυνατότητα, εξαρτώμενη από την προϋπόθεση ότι συνάδει προς το συμφέρον της υπηρεσίας (αποφάσεις της 6ης Φεβρουαρίου 2003, Pyres κατά Επιτροπής, T-7/01, EU:T:2003:27, σκέψη 64, και της 16ης Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 103).
- 49 Πράγματι, σε αντίθεση με τους μόνιμους υπαλλήλους, η σταθερότητα της απασχόλησης των οποίων κατοχυρώνεται από τον ΚΥΚ, οι έκτακτοι υπάλληλοι υπάγονται σε άλλο καθεστώς, το οποίο βασίζεται στη σύμβαση εργασίας που συνάπτεται με το οικείο θεσμικό όργανο. Συνεπώς, η διάρκεια της σχέσης εργασίας μεταξύ ενός θεσμικού οργάνου και ενός έκτακτου υπαλλήλου που προσλαμβάνεται για ορισμένο χρόνο διέπεται ακριβώς από τους όρους που προβλέπει η συναφθείσα μεταξύ των μερών σύμβαση. Εξάλλου, επίσης κατά πάγια νομολογία, η Διοίκηση διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια στο πεδίο της ανανέωσης συμβάσεων (βλ. αποφάσεις της

13ης Δεκεμβρίου 2018, Wahlström κατά Frontex, T-591/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:938, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 16ης Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 106).

- 50 Μολονότι η Διοίκηση διαθέτει ευρεία διακριτική ευχέρεια, το Γενικό Δικαστήριο, όταν επιλαμβάνεται προσφυγής ακυρώσεως κατά πράξης εκδοθείσας στο πλαίσιο της άσκησης της εν λόγω ευχέρειας, ασκεί παρά ταύτα έλεγχο νομιμότητας, ο οποίος διενεργείται σε διάφορα επίπεδα. Προκειμένου για αίτημα ακυρώσεως απόφασης περί μη ανανέωσης σύμβασης έκτακτου υπαλλήλου, ο έλεγχος που ασκεί ο δικαστής της Ένωσης πρέπει να περιορίζεται στην εξακρίβωση ότι δεν υφίσταται νομικό σφάλμα, πρόδηλο σφάλμα εκτίμησης, ούτε δε κατάχρηση εξουσίας, καθώς και ότι δεν υφίσταται παράβαση του καθήκοντος μέριμνας το οποίο υπέχει ένα διοικητικό όργανο όταν καλείται να αποφασίσει σχετικά με την ανανέωση σύμβασης που το συνδέει με έναν από τους μη μόνιμους υπαλλήλους του. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο ελέγχει αν η απόφαση της Διοίκησης ενέχει ουσιαστικές ανακρίβειες (πρβλ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 2018, Wahlström κατά Frontex, T-591/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:938, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 51 Επιπροσθέτως, από τη στιγμή που η Διοίκηση έχει θεσπίσει, με εσωτερική οδηγία, ειδικό καθεστώς, με σκοπό ιδίως τη διασφάλιση της διαφάνειας της διαδικασίας ανανέωσης των συμβάσεων, η θέσπιση του καθεστώτος αυτού συνιστά αυτοπεριορισμό της διακριτικής ευχέρειας του θεσμικού οργάνου, όπως επισημάνθηκε στη σκέψη 39 ανωτέρω, και μεταβάλλει το αρχικό καθεστώς των συμβασιούχων υπαλλήλων το οποίο περιγράφηκε ανωτέρω και το οποίο έχει ως κύριο χαρακτηριστικό την αβεβαιότητα των συμβάσεων ορισμένου χρόνου, σε ένα καθεστώς βασιζόμενο στην αρχή της, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ανανέωσης των συμβάσεων αυτών. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, απόφαση θεσμικού οργάνου που κοινοποιείται στο σύνολο του προσωπικού του και διευκρινίζει τα κριτήρια και τη διαδικασία που εφαρμόζονται στο πλαίσιο της άσκησης της διακριτικής του ευχέρειας ως προς την ανανέωση ή μη των συμβάσεων συνιστά εσωτερική οδηγία που πρέπει, ως τέτοια, να θεωρείται κανόνας συμπεριφοράς τον οποίο η Διοίκηση επιβάλλει η ίδια στον εαυτό της και από τον οποίο δεν μπορεί να παρεκκλίνει χωρίς να διευκρινίσει τους λόγους που την οδήγησαν σε αυτό, ειδάλλως παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης (βλ. απόφαση της 7ης Ιουλίου 2009, Bernard κατά Europol, F-54/08, EU:F:2009:86, σκέψη 47 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία· πρβλ., επίσης, απόφαση της 27ης Απριλίου 2012, De Nicola κατά ΕΤΕπ, T-37/10 P, EU:T:2012:205, σκέψη 40).
- 52 Στην προκειμένη περίπτωση, η διαδικασία ανανέωσης συμβάσεων της ΕΑΑΕΣ, η οποία καθορίζει τη γενική πολιτική της εν λόγω αρχής σχετικά με την ανανέωση συμβάσεων, συνιστά εσωτερική οδηγία κατά την έννοια της προαναφερθείσας νομολογίας.
- 53 Το σημείο 4 της διαδικασίας ανανέωσης συμβάσεων προβλέπει ότι «η απόφαση για την ανανέωση των συμβάσεων εργασίας λαμβάνεται από τον εκτελεστικό διευθυντή (ΑΣΣΠΑ) σύμφωνα με τις ανάγκες της υπηρεσίας και λαμβάνοντας υπόψη ζητήματα όπως: α) τη διατήρηση της θέσης [...] β) τις επιδόσεις του κατόχου της θέσης [...] γ) την(τις) ικανότητα(ες) του υπαλλήλου [...] δ) τις ανάγκες της αρχής».
- 54 Ειδικότερα, το σημείο 4, στοιχείο β', της διαδικασίας ανανέωσης συμβάσεων προβλέπει ότι, όταν η ΑΣΣΠΑ αποφασίζει επί της ανανέωσης μιας σύμβασης βάσει των επιδόσεων του κατόχου της θέσης, το κριτήριο αυτό εξετάζεται «με βάση την περιγραφή της θέσης του κατόχου της θέσης και τις ετήσιες εκθέσεις αξιολόγησης των επιδόσεων, ενώ, όταν δεν έχει ακόμη καταρτισθεί έκθεση αξιολόγησης, με βάση την έκθεση που αφορά τη δοκιμαστική περίοδο του κατόχου της θέσης και κάθε άλλο σχετικό έγγραφο». Στο σημείο 6.5 της διαδικασίας ανανέωσης συμβάσεων σημειώνεται

ότι η σύσταση του προϊσταμένου της υπηρεσίας σχετικά με την ανανέωση μιας σύμβασης υποβάλλεται μετά τη συζήτηση που προβλέπεται στο σημείο 6.4 και πρέπει να λαμβάνει υπόψη «τις προηγούμενες εκθέσεις αξιολόγησης του κατόχου της θέσης και την επάρκεια των ικανοτήτων του τελευταίου σε σχέση με τη θέση, λαμβανομένης υπόψη της εξέλιξης που η θέση αυτή αναμένεται να έχει τα επόμενα έτη· η μονάδα ανθρωπίνων πόρων διασφαλίζει ότι ο προϊστάμενος της υπηρεσίας έχει πρόσβαση σε όλες τις εκθέσεις αξιολόγησης του κατόχου της θέσης». Κατά το σημείο 6.9 της διαδικασίας ανανέωσης συμβάσεων, η τελική απόφαση λαμβάνεται από τον εκτελεστικό διευθυντή, ο οποίος λαμβάνει υπόψη, αφενός, τη σύσταση του προϊσταμένου της υπηρεσίας και τα σχόλια του κατόχου της θέσης και, αφετέρου, τα κριτήρια που παρατίθενται στο σημείο 4 της εν λόγω απόφασης.

- 55 Από τις διατάξεις αυτές προκύπτει ότι όταν η απόφαση για την ανανέωση μιας σύμβασης λαμβάνεται με βάση το κριτήριο που αφορά τις επιδόσεις του κατόχου της θέσης, οι εκθέσεις αξιολόγησης του ενδιαφερόμενου πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο κατά το στάδιο της σύστασης του προϊσταμένου της υπηρεσίας όσο και κατά το στάδιο της έκδοσης της απόφασης.
- 56 Εν προκειμένω, η σύσταση του προϊσταμένου της υπηρεσίας της προσφεύγουσας-ενάγουσας της 2ας Ιουλίου 2020 σχετικά με την ανανέωση της σύμβασής της ξεκινούσε με την παράθεση του πορίσματος της έκθεσης αξιολόγησης της προσφεύγουσας-ενάγουσας για το έτος 2019. Στη συνέχεια, η εν λόγω σύσταση επικεντρωνόταν στις επιδόσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας κατά την πρώτη περίοδο του έτους 2020. Δεν γινόταν καμία αναφορά στις προηγούμενες εκθέσεις αξιολόγησης.
- 57 Όσον αφορά την απόφαση περί μη ανανέωσης, όπως προκύπτει από το περιεχόμενό της, κατά την αξιολόγηση των επιδόσεων της προσφεύγουσας-ενάγουσας, η ΑΣΣΠΑ στηρίχθηκε ρητώς στις επιδόσεις από το 2019 και μετά. Πράγματι, η απόφαση περί μη ανανέωσης απορρίπτει τις καλές επιδόσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας κατά τα πρώτα χρόνια της υπηρεσίας της στην ΕΑΑΕΣ ως «μη σχετικές». Επιπλέον, η ΑΣΣΠΑ υπογραμμίζει ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα «δεν ήταν σε θέση να εργασθεί στο αναμενόμενο για έναν ανώτερο εμπειρογνώμονα με βαθμό AD 8 επίπεδο ήδη από το 2019». Προσθέτει ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα είχε λάβει σχετικώς «σαφή προειδοποίηση» ήδη από τη διαδικασία αξιολόγησης του 2019 και ότι, παρά την προειδοποίηση αυτή, οι επιδόσεις της δεν βελτιώθηκαν. Η απόφαση περί μη ανανέωσης δεν μνημονεύει καμία άλλη έκθεση αξιολόγησης πλην εκείνης για το έτος 2019.
- 58 Η απόφαση απόρριψης της διοικητικής ένστασης διευκρινίζει ότι οι καλές επιδόσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας από το 2015 έως το 2017 δικαιολογούσαν την πρώτη ανανέωση της σύμβασής της, αλλά ότι, όταν πρόκειται για ανανέωση σύμβασης για δεύτερη φορά, και μάλιστα για αόριστο χρόνο, πρέπει να δοθεί έμφαση στην περίοδο μετά την πρώτη ανανέωση. Στην απόφαση απόρριψης της διοικητικής ένστασης επισημαίνεται ότι, για την ΑΣΣΠΑ, η περίοδος αυτή καλύπτει ουσιαστικά το έτος 2019 και το πρώτο εξάμηνο του 2020, καθώς η άδεια μητρότητας και η γονική άδεια είχαν ως αποτέλεσμα η προσφεύγουσα-ενάγουσα να απουσιάζει από το γραφείο έως τον Οκτώβριο του 2018.
- 59 Από τις εν λόγω αναφορές προκύπτει ότι η μόνη έκθεση αξιολόγησης που πράγματι ελήφθη υπόψη από την ΑΣΣΠΑ είναι εκείνη που αφορά τις επιδόσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας το έτος 2019. Ωστόσο, η εν λόγω έκθεση αξιολόγησης ουδέποτε κατέστη οριστική και δεν μπορούσε να ληφθεί υπόψη για την αξιολόγηση των επιδόσεων της προσφεύγουσας-ενάγουσας (βλ. σκέψη 47 ανωτέρω).

- 60 Κατά συνέπεια, η αξιολόγηση των επιδόσεων της προσφεύγουσας-ενάγουσας πραγματοποιήθηκε βάσει ελλιπούς φακέλου, δεδομένου ότι σε αυτόν δεν περιλαμβανόταν η οριστική έκθεση αξιολόγησής της για το έτος 2019 (πρβλ. απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2020, WD κατά EFSA, T-320/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:45, σκέψη 61).
- 61 Ως εκ τούτου, η απόφαση περί μη ανανέωσης της σύμβασης αντιβαίνει στις διατάξεις της διαδικασίας ανανέωσης συμβάσεων οι οποίες επιβάλλουν να λαμβάνονται υπόψη οι προηγούμενες εκθέσεις αξιολόγησης του κατόχου της θέσης (βλ. σκέψη 53 ανωτέρω).
- 62 Κατά τη νομολογία, μια τέτοια διαδικαστική πλημμέλεια δεν συνεπάγεται την ακύρωση της προσβαλλομένης απόφασης παρά μόνον εάν αποδεικνύεται ότι η διαδικαστική αυτή πλημμέλεια επηρέασε δυνητικώς το περιεχόμενο της απόφασης (πρβλ. απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2013, Wahlström κατά Frontex, F-87/11, EU:F:2013:10, σκέψη 58 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Ειδικότερα, απλώς και μόνον το γεγονός ότι, κατά τον χρόνο της αξιολόγησης των επιδόσεων της προσφεύγουσας-ενάγουσας, ο ατομικός της φάκελος ήταν ελλιπής, ιδίως λόγω της έλλειψης έκθεσης αξιολόγησης, δεν αρκεί για την ακύρωση της απόφασης περί μη ανανέωσης, εκτός αν αποδειχθεί ότι το συγκεκριμένο στοιχείο επηρέασε αποφασιστικά τη διαδικασία ανανέωσης (πρβλ. απόφαση της 12ης Φεβρουαρίου 2020, WD κατά EFSA, T-320/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:45, σκέψη 63).
- 63 Εν προκειμένω συντρέχει τέτοια περίπτωση.
- 64 Πράγματι, κατ' αρχάς, εν αντιθέσει με όσα προβάλλει η ΕΑΑΕΣ, αν ο δευτεροβάθμιος αξιολογητής είχε λάβει δεόντως γνώση της μη αποδοχής εκ μέρους της προσφεύγουσας-ενάγουσας της έκθεσης αξιολόγησής της για το έτος 2019, η οποία εξάλλου περιείχε εκτίμηση του αξιολογητή που συνοψιζόταν με τη μνεία «ικανοποιητική», καθώς και των σχολίων της προσφεύγουσας-ενάγουσας, ενδεχομένως να είχε λάβει υπόψη τα σχόλια αυτά και να τροποποιήσει την εν λόγω έκθεση ή την αιτιολογία της. Συναφώς, η νομολογία υπογραμμίζει ότι Διοίκηση υποχρεούται να αιτιολογεί τις εκθέσεις αξιολόγησης επαρκώς και εμπειριστατωμένα και να παρέχει στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να υποβάλει παρατηρήσεις επί της αιτιολογίας αυτής, η δε τήρηση των απαιτήσεων αυτών είναι κατά μείζονα λόγο σημαντική σε περίπτωση που η αξιολόγηση είναι χειρότερη σε σχέση με την προηγούμενη αξιολόγηση, όπως συμβαίνει στην προκειμένη περίπτωση (πρβλ. απόφαση της 11ης Δεκεμβρίου 2014, DE κατά EMA, F-103/13, EU:F:2014:265, σκέψη 38). Συνεπώς, το επιχείρημα της ΕΑΑΕΣ κατά το οποίο, αν η ΑΣΣΠΑ είχε επιληφθεί της διοικητικής προσφυγής της προσφεύγουσας-ενάγουσας και είχε αποφανθεί επί της διοικητικής αυτής προσφυγής, θα είχε επικυρώσει την έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019 και, ως εκ τούτου, η έκθεση αυτή έπρεπε να ληφθεί υπόψη στο πλαίσιο της διαδικασίας ανανέωσης της σύμβασης, πρέπει να απορριφθεί, ειδάλλως η διαδικασία αξιολόγησης και η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 7 της απόφασης της Επιτροπής της 16ης Δεκεμβρίου 2013 θα καθίσταντο άνευ νοήματος.
- 65 Επιπλέον, πρέπει να ληφθεί υπόψη, όπως υπογραμμίζει η προσφεύγουσα-ενάγουσα, η κομβική θέση που είχε η αξιολόγηση των επιδόσεων της για το έτος 2019 στη σύσταση του προϊσταμένου της υπηρεσίας και στην απόφαση περί μη ανανέωσης.
- 66 Τέλος, δεν αποκλείεται ο προϊστάμενος της υπηρεσίας, ο οποίος νομοτύπως κλήθηκε να εκφέρει γνώμη επί των επαγγελματικών επιδόσεων της προσφεύγουσας-ενάγουσας σύμφωνα με το σημείο 6.5 της διαδικασίας ανανέωσης συμβάσεων, να είχε προβεί σε προτάσεις διαφορετικές ή

διαφορετικά αιτιολογημένες ως προς την ανανέωση της σύμβασης, και η ΑΣΣΠΑ να είχε λάβει διαφορετική απόφαση (πρβλ. απόφαση της 30ής Ιανουαρίου 2013, Wahlström κατά Frontex, F-87/11, EU:F:2013:10, σκέψη 58).

- 67 Επομένως, το γεγονός ότι τα σχόλια της προσφεύγουσας-ενάγουσας σχετικά με την έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019 δεν ελήφθησαν υπόψη και το ότι η έκθεση δεν κατέστη οριστική επηρέασε αποφασιστικά τη διαδικασία ανανέωσης.
- 68 Από το σύνολο των ανωτέρω σκέψεων προκύπτει ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που προβάλλει η προσφεύγουσα-ενάγουσα πρέπει να γίνει δεκτός.
- 69 Κατά συνέπεια, η απόφαση περί μη ανανέωσης και η απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης πρέπει να ακυρωθούν, παρέλκει δε η εξέταση των λοιπών λόγων που προβάλλει η προσφεύγουσα-ενάγουσα.

Επί του αιτήματος περί αποζημίωσης

- 70 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα θεωρεί ότι απέδειξε τον παράνομο χαρακτήρα της απόφασης περί μη ανανέωσης της σύμβασής της και της απόφασης περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης οι οποίες της προκάλεσαν υλική ζημία και ηθική βλάβη που η ΕΑΑΕΣ οφείλει να αποκαταστήσει.
- 71 Η ΕΑΑΕΣ αμφισβητεί την ορθότητα της επιχειρηματολογίας της προσφεύγουσας-ενάγουσας.
- 72 Κατά πάγια νομολογία, στο πλαίσιο αγωγής αποζημίωσης που έχει ασκηθεί από υπάλληλο ή από μέλος του λοιπού προσωπικού, η ευθύνη της Ένωσης προϋποθέτει τη συνδρομή ενός συνόλου προϋποθέσεων, ήτοι την παρανομία της προσαπτόμενης στα θεσμικά όργανα συμπεριφοράς, το υποστατό της προβαλλόμενης ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της παράνομης συμπεριφοράς και της προβαλλόμενης ζημίας (βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, Επιτροπή κατά Petrilli, T-143/09 P, EU:T:2010:531, σκέψη 45 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 73 Συναφώς, διευκρινίζεται ότι οι υπαλληλικές διαφορές δυνάμει του άρθρου 270 ΣΛΕΕ και των άρθρων 90 και 91 του ΚΥΚ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σκοπούν στην αποκατάσταση της ζημίας που προκλήθηκε σε υπάλληλο ή μέλος του λοιπού προσωπικού, υπόκεινται σε ειδικούς κανόνες, διαφορετικούς από εκείνους που απορρέουν από τις γενικές αρχές οι οποίες διέπουν την εξωσυμβατική ευθύνη της Ένωσης στο πλαίσιο του άρθρου 268 ΣΛΕΕ και του άρθρου 340, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ. Συγκεκριμένα, από τον ΚΥΚ προκύπτει ιδίως ότι, αντιθέτως προς τους άλλους ιδιώτες, ο υπάλληλος ή το μέλος του λοιπού προσωπικού της Ένωσης συνδέεται με το θεσμικό όργανο στο οποίο εργάζεται με έννομη σχέση που βασίζεται σε ισορροπία συγκεκριμένων αμοιβαίων δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, γεγονός που αντανακλάται στο καθήκον μέριμνας του θεσμικού οργάνου έναντι του ενδιαφερομένου. Η ισορροπία αυτή αποσκοπεί κυρίως στη διαφύλαξη της σχέσης εμπιστοσύνης που πρέπει να υπάρχει μεταξύ των θεσμικών οργάνων και των υπαλλήλων τους ή των μελών του λοιπού προσωπικού, προκειμένου να εξασφαλιστεί υπέρ των πολιτών η προσήκουσα εκπλήρωση των καθηκόντων γενικού συμφέροντος που έχουν ανατεθεί στα θεσμικά όργανα. Ως εκ τούτου, όταν ενεργεί ως εργοδότης, η Ένωση υπέχει αυξημένη ευθύνη, η οποία αντανακλάται στην υποχρέωσή της να αποκαθιστά τις ζημίες που προκαλεί στο προσωπικό της με οποιαδήποτε παράνομη πράξη την οποία διαπράττει ως εργοδότης (βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2010, Επιτροπή κατά Petrilli, T-143/09 P, EU:T:2010:531, σκέψη 46 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 74 Δεδομένου ότι ο πρώτος λόγος ακυρώσεως έγινε δεκτός, η απόφαση περί μη ανανέωσης και η απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης δεν είναι σύννομες. Συνεπώς, πληρούται η πρώτη προϋπόθεση στοιχειοθέτησης της ευθύνης της ΕΑΑΕΣ, ήτοι η παρανομία της προσαπτόμενης σε αυτήν συμπεριφοράς.
- 75 Όσον αφορά τις δύο λοιπές προϋποθέσεις, ήτοι το υποστατό της ζημίας και την αιτιώδη συνάφεια, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ υλικής ζημίας και ηθικής βλάβης.

Επί της υλικής ζημίας

- 76 Όσον αφορά την υλική ζημία, η προσφεύγουσα-ενάγουσα ισχυρίζεται ότι αυτή περιλαμβάνει το ποσό του μισθού και των επιδομάτων που θα δικαιούνταν από τη στιγμή κατά την οποία θα έπρεπε να είχε ανανεωθεί η σύμβασή της, ήτοι από τις 16 Ιανουαρίου 2021, μέχρι την εκτέλεση της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου, πλέον τόκων υπερημερίας, λαμβανομένου υπόψη και του επιδόματος ανεργίας που λαμβάνει. Ζητεί, επίσης, την αναδρομική καταβολή εισφορών στο συνταξιοδοτικό σύστημα. Η προσφεύγουσα-ενάγουσα θεωρεί ότι η ακύρωση της απόφασης περί μη ανανέωσης της σύμβασής της και της απόφασης περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης πρέπει να επιφέρει την αναδρομική ανανέωση της σύμβασής της, και η απόφαση περί ανανέωσης θα έχει ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση της υλικής αυτής ζημίας.
- 77 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα προσθέτει ότι, σε περίπτωση που το Γενικό Δικαστήριο κρίνει ότι απώλεσε την ευκαιρία ανανέωσης της σύμβασής της, η ευκαιρία αυτή ήταν σοβαρή και υψηλών πιθανοτήτων. Αξιολογεί δε την εν λόγω απώλεια ευκαιρίας σε 90 %, συντελεστή που πρέπει να εφαρμοστεί στο ποσό που θα είχε λάβει εάν είχε εξακολουθήσει να εργάζεται, και μάλιστα για εύλογο χρονικό διάστημα.
- 78 Η ΕΑΑΕΣ απαντά ότι, ακόμη και αν το Γενικό Δικαστήριο ακυρώσει την απόφαση περί μη ανανέωσης και την απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης, η εκτέλεση της απόφασης δεν θα έχει ως αποτέλεσμα την ipso jure ανανέωση της σύμβασης και ότι είναι εσφαλμένος ο ισχυρισμός της προσφεύγουσας-ενάγουσας ότι έχει υποκειμενικό δικαίωμα ανανέωσης της σύμβασής της. Επιπλέον, η ΕΑΑΕΣ δεν ενήργησε πλημμελώς ούτε παρανόμως, ενώ η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν μπορεί να επικαλεστεί δικαιολογημένη εμπιστοσύνη στην ανανέωση της σύμβασης εργασίας της.
- 79 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι η πλήρης δικαιοδοσία την οποία απονέμει στον δικαστή της Ένωσης το άρθρο 91, παράγραφος 1, του ΚΥΚ τού αναθέτει την αποστολή να επιλύει πλήρως τις διαφορές των οποίων επιλαμβάνεται. Η δικαιοδοσία αυτή αποσκοπεί ιδίως στο να παράσχει στα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης τη δυνατότητα να εξασφαλίσουν την πρακτική αποτελεσματικότητα των ακυρωτικών αποφάσεων που εκδίδουν επί υπαλληλικών υποθέσεων, οπότε, αν η ακύρωση μιας νομικώς εσφαλμένης απόφασης της ΑΔΑ δεν αρκεί για να εξασφαλίσει την κατίσχυση των δικαιωμάτων του ενδιαφερομένου υπαλλήλου ή να διαφυλάξει αποτελεσματικά τα συμφέροντά του, ο δικαστής της Ένωσης μπορεί να του επιδικάσει αυτεπαγγέλτως αποζημίωση (πρβλ. απόφαση της 20ης Μαΐου 2010, Γκόγκος κατά Επιτροπής, C-583/08 P, EU:C:2010:287, σκέψεις 49 και 50). Δύναται να κάνει χρήση της ίδιας δικαιοδοσίας όταν ο προσφεύγων δεν μπορεί να αντλήσει κανένα όφελος από την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ακύρωση (πρβλ. απόφαση της 16ης Σεπτεμβρίου 2015, EMA κατά Drakeford, T-231/14 P, EU:T:2015:639, σκέψη 47).

80. Επισημαίνεται ότι η προβαλλόμενη υλική ζημία περιλαμβάνει δύο διαφορετικές μορφές ζημίας. Η πρώτη συνίσταται στην απώλεια των αποδοχών που θα δικαιούνταν η προσφεύγουσα-ενάγουσα σε περίπτωση ανανέωσης της σύμβασής της. Η προσφεύγουσα-ενάγουσα φρονεί ότι η εν λόγω ζημία πρέπει να αποκατασταθεί με την έκδοση απόφασης ανανέωσης της σύμβασης με αναδρομική ισχύ, περίπτωση στην οποία η ΕΑΑΕΣ θα κληθεί να της καταβάλει τα ποσά τα οποία παρανόμως στερήθηκε, λαμβανομένου υπόψη του επιδόματος ανεργίας που εισέπραξε από άλλη πηγή. Η δεύτερη μορφή της υλικής ζημίας, η οποία προβάλλεται επικουρικώς, ήτοι σε περίπτωση που δεν αναγνωριστεί ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα έχει δικαίωμα ανανέωσης της σύμβασής της, συνίσταται στην απώλεια της ευκαιρίας να επιτύχει την ανανέωση αυτή. Η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει ότι η ζημία αυτή μπορεί να αποκατασταθεί αν η ΕΑΑΕΣ υποχρεωθεί να της καταβάλει αποζημίωση η οποία θα υπολογιστεί εφαρμόζοντας επί των ίδιων ποσών που αναφέρονται σχετικά με την προηγούμενη μορφή ζημίας συντελεστή 90 %, ποσοστό που αντιστοιχεί στις πιθανότητες που θεωρεί ότι είχε να ανανεωθεί η σύμβασή της.
81. Όσον αφορά την πρώτη μορφή της προβαλλόμενης υλικής ζημίας, η οποία συνίσταται στην απώλεια αποδοχών, επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν μπορεί βασίμως να τεκμηριώσει το αίτημα αποζημίωσης, το οποίο υποβλήθηκε ταυτόχρονα με το αίτημα ακύρωσης της απόφασης περί μη ανανέωσης και της απόφασης περί απόρριψης της διοικητικής της ένστασης, καθόσον προβάλλει ότι η ακύρωση των εν λόγω πράξεων πρέπει να επιφέρει την αναδρομική ανανέωση της σύμβασής της, με αποτέλεσμα η ΕΑΑΕΣ να οφείλει να της καταβάλει τα χρηματικά ποσά που στερήθηκε παρανόμως μετά τη λήξη της προηγούμενης σύμβασής της. Αν γινόταν δεκτή η εν λόγω επιχειρηματολογία, θα καθίστατο άνευ αντικειμένου, κατά τον χρόνο δημοσίευσης της παρούσας ακυρωτικής απόφασης, το αίτημα αποκατάστασης της ζημίας που συνίσταται σε απώλεια αποδοχών. Κατά τα λοιπά, η επιχειρηματολογία αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Αληθεύει, βεβαίως όπως υπενθυμίζεται στη σκέψη 79 ανωτέρω, ότι ο δικαστής της Ένωσης δύναται να ασκήσει την εξουσία πλήρους δικαιοδοσίας που του έχει ανατεθεί στις διαφορές με χρηματικό χαρακτήρα ακόμη και στο πλαίσιο απλών αιτημάτων ακύρωσης, εάν η ακύρωση μιας νομικώς εσφαλμένης απόφασης της αρμόδιας αρχής δεν αρκεί για να εξασφαλίσει την κατίσχυση των δικαιωμάτων του ενδιαφερομένου υπαλλήλου ή να διαφυλάξει αποτελεσματικά τα συμφέροντά του, δεδομένου ότι ο δικαστής δύναται, κατά περίπτωση, να κληθεί να ασκήσει την εν λόγω εξουσία πλήρους δικαιοδοσίας από τον προσφεύγοντα, ο οποίος δηλώνει ότι δεν μπορεί να αντλήσει κανένα όφελος από την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την ακύρωση της απόφασης. Πλην όμως, εν προκειμένω, η ΕΑΑΕΣ δεν μπορεί να υποχρεωθεί σε αυτό που ζητεί η προσφεύγουσα-ενάγουσα, δηλαδή στην επανένταξή της στην υπηρεσία αναδρομικώς, δεδομένου ότι η παρανομία που διαπιστώθηκε στη σκέψη 67 ανωτέρω δεν συνεπάγεται ότι θα επανενταχθεί αυτομάτως, αλλά μόνον ότι θα οριστικοποιηθεί η έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019 και θα επανεξεταστεί η αίτηση ανανέωσης της σύμβασης. Κατά συνέπεια, το κύριο επιχείρημα της προσφεύγουσας-ενάγουσας, επί του οποίου βασίζεται το αίτημά της για αποκατάσταση της υλικής ζημίας που συνδέεται με απώλεια αποδοχών, δεν ευσταθεί.
82. Εξάλλου, όσον αφορά την πρώτη μορφή της προβαλλόμενης υλικής ζημίας, σημειώνεται ότι η απώλεια αποδοχών είναι εγγενής σε κάθε καταγγελία σύμβασης ορισμένου χρόνου, ενώ διευκρινίζεται εκ νέου ότι η ανανέωση μιας τέτοιας σύμβασης δεν αποτελεί δικαίωμα, αλλά απλή δυνατότητα (βλ. σκέψεις 48 και 49 ανωτέρω). Συνεπώς, ελλείψει οποιασδήποτε ειδικής και συγκεκριμένης διαβεβαίωσης εκ μέρους της ΕΑΑΕΣ σχετικά με την ανανέωση της σύμβασης της προσφεύγουσας-ενάγουσας, η τελευταία δεν μπορούσε να αναμένει ότι θα συνεχίσει να λαμβάνει τις αποδοχές της μετά τη λήξη της σύμβασης ορισμένου χρόνου (πρβλ. απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2019, Μανέα κατά CdT, T-225/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2019:595, σκέψη 130). Επίσης για τον λόγο αυτόν, δεν μπορεί να υποστηριχθεί ότι η ακύρωση της

απόφασης περί μη ανανέωσης και της απόφασης περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης θα είχε ως αποτέλεσμα, δυνάμει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, την έκδοση νέας απόφασης, με αναδρομική ισχύ, με την οποία η ΕΑΑΕΣ θα ανανέωνε τη σύμβαση της προσφεύγουσας-ενάγουσας. Κατά συνέπεια, το αίτημα αποκατάστασης της ζημίας που συνίσταται στην απώλεια αποδοχών πρέπει να απορριφθεί.

- 83 Όσον αφορά τη δεύτερη μορφή της προβαλλόμενης υλικής ζημίας, που συνίσταται στην απώλεια ευκαιρίας, από πάγια νομολογία προκύπτει ότι, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξή της και να θεμελιώσει αξίωση προς αποζημίωση, η εν λόγω απώλεια ευκαιρίας πρέπει να είναι πραγματική και οριστική (πρβλ. αποφάσεις της 21ης Φεβρουαρίου 2008, Επιτροπή κατά Girardot, C-348/06 P, EU:C:2008:107, σκέψεις 54 και 55, της 5ης Οκτωβρίου 2004, Eagle κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-144/02, EU:T:2004:290, σκέψη 165, και της 24ης Οκτωβρίου 2018, Fernández González κατά Επιτροπής, T-162/17 RENV, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:711, σκέψη 110).
- 84 Πρέπει να εξεταστεί, κατά πρώτον, η προϋπόθεση σχετικά με τον πραγματικό χαρακτήρα της απώλειας ευκαιρίας.
- 85 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι, για την εκτίμηση του πραγματικού χαρακτήρα της απώλειας ευκαιρίας, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ημερομηνία κατά την οποία ελήφθη η απόφαση περί μη ανανέωσης της σύμβασης (πρβλ. απόφαση της 12ης Απριλίου 2016, CP κατά Κοινοβουλίου, F-98/15, EU:F:2016:76, σκέψη 82).
- 86 Κατά τη νομολογία, προκειμένου να προσδιοριστεί ο πραγματικός χαρακτήρας της απώλειας ευκαιρίας, πρέπει να εξεταστεί αν αποδεικνύεται επαρκώς κατά νόμον ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα στερήθηκε, όχι κατ' ανάγκην την ανανέωση της σύμβασής της, η πραγματοποίηση της οποίας ουδέποτε θα μπορούσε να αποδειχθεί από την προσφεύγουσα-ενάγουσα, αλλά μια σοβαρή πιθανότητα ανανέωσης της σύμβασής της, με αποτέλεσμα η ενδιαφερόμενη να υποστεί υλική ζημία συνιστάμενη σε απώλεια εισοδήματος (πρβλ. αποφάσεις της 5ης Οκτωβρίου 2004, Eagle κ.λπ. κατά Επιτροπής, T-144/02, EU:T:2004:290, σκέψη 165, και της 24ης Οκτωβρίου 2018, Fernández González κατά Επιτροπής, T-162/17 RENV, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:711, σκέψη 111).
- 87 Η ύπαρξη σοβαρής πιθανότητας δεν εξαρτάται από τον βαθμό της πιθανότητας πραγματοποίησης της ευκαιρίας, στοιχείο που λαμβάνεται υπόψη στη συνέχεια, εφόσον αναγνωριστεί η ύπαρξή της, προκειμένου να καθοριστεί η έκταση της επελθούσας υλικής ζημίας και της αποζημίωσής της (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Ιουνίου 2006, Girardot κατά Επιτροπής, T-10/02, EU:T:2006:148, σκέψη 119, και της 13ης Μαρτίου 2013, AK κατά Επιτροπής, F-91/10, EU:F:2013:34, σκέψη 74). Παραδείγματος χάριν, έχει κριθεί ότι η απώλεια ευκαιρίας που αξιολογήθηκε σε 50 % (απόφαση της 6ης Ιουνίου 2006, Girardot κατά Επιτροπής, T-10/02, EU:T:2006:148, σκέψη 119) ή σε 25 % (απόφαση της 12ης Απριλίου 2016, CP κατά Κοινοβουλίου, F-98/15, EU:F:2016:76, σκέψη 83) ή ακόμη και η απώλεια μιας ευκαιρίας η οποία είχε «ελάχιστες πιθανότητες» να πραγματοποιηθεί (απόφαση της 13ης Μαρτίου 2013, AK κατά Επιτροπής, F-91/10, EU:F:2013:34, σκέψη 74) ήταν αρκούντως σοβαρή, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων στις υποθέσεις αυτές, ώστε να στοιχειοθετηθεί ο πραγματικός χαρακτήρας της.
- 88 Εν προκειμένω, προκύπτει από τη δικογραφία ότι, αν δεν υφίστατο η παρανομία από την οποία πάσχει η απόφαση περί μη ανανέωσης, δεν θα μπορούσε να αποκλειστεί η ανανέωση της σύμβασης της προσφεύγουσας-ενάγουσας, και μάλιστα για αόριστο χρόνο. Πράγματι, η προσφεύγουσα-ενάγουσα είχε εργαστεί στην υπηρεσία της ΕΑΑΕΣ για περισσότερα από πέντε έτη κατά τον χρόνο της απόφασης περί μη ανανέωσης, ενώ από το σύνολο των εκθέσεων

αξιολόγησής της προκύπτει ότι είχε εκτελέσει τα καθήκοντά της ικανοποιητικά. Επιπλέον, στην απόφαση περί μη ανανέωσης, ουδόλως αναφέρεται ότι, κατά την έκδοσή της, τα συμφέροντα της υπηρεσίας ή οι ανάγκες της ΕΑΑΕΣ ήταν αντίθετα στην ανανέωση της σύμβασης της προσφεύγουσας-ενάγουσας. Από την απόφαση περί μη ανανέωσης προκύπτει ότι η απόφαση αυτή βασίστηκε κυρίως στις επιδόσεις της προσφεύγουσας-ενάγουσας το έτος 2019 και στην έκθεση αξιολόγησής της για το έτος 2019, χωρίς να ληφθούν υπόψη τα σχόλια της προσφεύγουσας-ενάγουσας σχετικά με την εν λόγω έκθεση, η οποία δεν είχε καταστεί οριστική, στοιχεία τα οποία οδήγησαν το Γενικό Δικαστήριο να ακυρώσει την εν λόγω απόφαση. Οι εκτιμήσεις αυτές αποτελούν μια σειρά αρκούντως σαφών και ευλογοφανών στοιχείων που αποδεικνύουν ότι η προσφεύγουσα-ενάγουσα διέθετε, το 2020, στο πλαίσιο της διαδικασίας ανανέωσης της σύμβασης, συγκεκριμένη και αρκούντως σοβαρή, δηλαδή πραγματική, πιθανότητα να ανανεωθεί η σύμβασή της για αόριστο χρόνο, λαμβανομένων επίσης υπόψη των διατάξεων της διαδικασίας ανανέωσης συμβάσεων, παρά την ευρεία διακριτική ευχέρεια στον τομέα της ανανέωσης συμβάσεων πρόσληψης (πρβλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 196). Ακριβώς αυτή η ευκαιρία απωλέσθη το 2020 λόγω της παρανομίας που οφείλεται στη χρήση μη οριστικοποιηθείσας έκθεσης αξιολόγησής της, η οποία διαπιστώθηκε στη σκέψη 67 ανωτέρω.

- 89 Δεύτερον, πρέπει να εξεταστεί ο οριστικός χαρακτήρας της προβαλλόμενης απώλειας ευκαιρίας.
- 90 Κατ' αρχάς, υπενθυμίζεται ότι ο οριστικός χαρακτήρας της απώλειας ευκαιρίας εκτιμάται κατά το χρόνο που αποφαίνεται ο δικαστής της Ένωσης, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της εκάστοτε περίπτωσης, συμπεριλαμβανομένων στοιχείων μεταγενέστερων της έκδοσης της παράνομης πράξης από την οποία επήλθε η ζημία (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Ιουνίου 2006, Girardot κατά Επιτροπής, T-10/02, EU:T:2006:148, σκέψη 50, όπου λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι οι θέσεις για τις οποίες υπέβαλε υποψηφιότητα η προσφεύγουσα πληρώθηκαν στο μεταξύ, και της 14ης Ιουλίου 2021, Carbajo Ferrero κατά Κοινοβουλίου, T-670/19, μη δημοσιευθείσα, κατά της οποίας έχει ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2021:435, σκέψη 164, όπου ελήφθησαν υπόψη γεγονότα που δεν είχαν ακόμη επέλθει κατά τον χρόνο δημοσίευσης της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου, όπως η επικείμενη συνταξιοδότηση του προσφεύγοντος).
- 91 Εν προκειμένω, για να εκτιμηθεί ο εν λόγω οριστικός χαρακτήρας, πρέπει να εξεταστεί αν, κατά την ημερομηνία δημοσίευσης της παρούσας απόφασης και υπό το πρίσμα των μέτρων που οφείλει να λάβει η ΕΑΑΕΣ προς εκτέλεση της παρούσας απόφασης, η προσφεύγουσα-ενάγουσα απώλεσε οριστικά την ευκαιρία που είχε να ανανεωθεί η σύμβασή της κατά τη λήξη της ισχύος της, ήτοι από τις 16 Ιανουαρίου 2021 (απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, Carbajo Ferrero κατά Κοινοβουλίου, T-670/19, μη δημοσιευθείσα, κατά της οποίας εκκρεμεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2021:435, σκέψη 164· πρβλ., επίσης, απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1994, C κατά Επιτροπής, T-47/93, EU:T:1994:262, σκέψη 52).
- 92 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 266 ΣΛΕΕ, το θεσμικό ή λοιπό όργανο ή οργανισμός του οποίου η πράξη ακυρώθηκε οφείλει να λαμβάνει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της ακυρωτικής απόφασης. Το καθού θεσμικό όργανο υποχρεούται, συνεπώς, δυνάμει της διάταξης αυτής, να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να εξουδετερώσει τα αποτελέσματα των παρανομιών που διαπιστώθηκαν (πρβλ. απόφαση της 23ης Απριλίου 2002, Campolargo κατά Επιτροπής, T-372/00, EU:T:2002:103, σκέψη 109 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία). Όταν η ακυρωθείσα πράξη έχει ήδη εκτελεσθεί, η εξαφάνιση των αποτελεσμάτων της επιβάλλει, κατ' αρχήν, την αποκατάσταση της έννομης κατάστασης στην οποία βρισκόταν ο προσφεύγων πριν από την έκδοσή της (πρβλ. απόφαση της 31ης Μαρτίου 2004, Girardot κατά Επιτροπής, T-10/02, EU:T:2004:94, σκέψη 84 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 93 Ωστόσο, η υποχρέωση της Διοίκησης να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση μιας ακυρωτικής απόφασης δεν αποκλείει κατ' ανάγκην το ενδεχόμενο να είναι οριστική η απώλεια της ευκαιρίας του προσφεύγοντος που έχει επιτύχει την ακύρωση μιας απόφασης που τον αφορά. Πράγματι, εάν τα μέτρα εκτέλεσης της ακυρωτικής απόφασης που οφείλει να λάβει η Διοίκηση για να συμμορφωθεί προς το δεδικασμένο δεν δύνανται να έχουν πρακτική αποτελεσματικότητα, κατά την έννοια της νομολογίας που μνημονεύθηκε στη σκέψη 79 ανωτέρω, δεδομένου ότι δεν παρέχουν στον προσφεύγοντα τη δυνατότητα να ικανοποιηθεί με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο θα ικανοποιούνταν αν δεν είχε επέλθει η διαπιστωθείσα παρανομία, ο δικαστής δύναται να διαπιστώσει τον οριστικό χαρακτήρα της προβαλλόμενης απώλειας ευκαιρίας και να υποχρεώσει τη Διοίκηση να αποκαταστήσει τη ζημία που προέκυψε εξ αυτής.
- 94 Λόγου χάρη, στην υπόθεση επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 14ης Ιουλίου 2021, Carbajo Ferrero κατά Κοινοβουλίου (T-670/19, μη δημοσιευθείσα, κατά της οποίας έχει ασκηθεί αίτηση αναιρέσεως, EU:T:2021:435, σκέψη 164), ενώ η Διοίκηση δεν είχε ακόμη λάβει μέτρα προς εκτέλεση της ακυρωτικής απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο επιδίκασε αποζημίωση για την απώλεια ευκαιρίας διορισμού σε θέση διευθυντή «σε προγενέστερο χρονικό σημείο», ήτοι κατά την ημερομηνία κοινοποίησης της απόφασης απόρριψης της υποψηφιότητας του προσφεύγοντος-ενάγοντος και διορισμού άλλου υποψηφίου. Το Δικαστήριο Δημόσιας Διοίκησης επιδίκασε επίσης αποζημίωση για την απώλεια της ευκαιρίας διατήρησης της θέσης του προϊσταμένου μονάδας σε προγενέστερο χρονικό σημείο, αναγνωρίζοντας ότι ο μεταγενέστερος διορισμός του προσφεύγοντος σε θέση προϊσταμένου μονάδας δεν μπορεί να αποτελέσει κατάλληλη αντιστάθμιση των αποτελεσμάτων της ακυρωθείσας απόφασης περί μη διατήρησης για το παρελθόν (απόφαση της 12ης Απριλίου 2016, CP κατά Κοινοβουλίου, F-98/15, EU:F:2016:76, σκέψη 76).
- 95 Σε υποθέσεις που αφορούσαν αποφάσεις απόρριψης υποψηφιοτήτων, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι ο οριστικός χαρακτήρας της απώλειας ευκαιρίας πρόσληψης απορρέει από την προστασία των δικαιωμάτων τρίτων, των οποίων οι υποψηφιότητα είχε γίνει δεκτή για τις εν λόγω θέσεις (πρβλ. αποφάσεις της 6ης Ιουνίου 2006, Girardot κατά Επιτροπής, T-10/02, EU:T:2006:148, σκέψη 49, και της 24ης Οκτωβρίου 2018, Fernández González κατά Επιτροπής, T-162/17 RENV, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:711, σκέψη 91), και όχι από την αδυναμία της Διοίκησης να διορθώσει νομικώς τη διαπραχθείσα παρανομία.
- 96 Σε υπόθεση που αφορούσε τη μη ανανέωση σύμβασης, το Γενικό Δικαστήριο αναγνώρισε την υποχρέωση αποζημίωσης σε περίπτωση απώλειας ευκαιρίας παράτασης της σύμβασης του οικείου εκτάκτου υπαλλήλου, μολοντί η Διοίκηση δεν είχε ακόμη την ευκαιρία να λάβει μέτρα για την εκτέλεση της ακυρωτικής απόφασης (απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 197).
- 97 Από την ανωτέρω επισκόπηση της νομολογίας προκύπτει ότι ο οριστικός χαρακτήρας της απώλειας μιας ευκαιρίας δεν προϋποθέτει η Διοίκηση να αδυνατεί νομικώς να διορθώσει την έλλειψη νομιμότητας των πράξεών της. Ο εν λόγω χαρακτήρας μπορεί να διαπιστωθεί όταν, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της συγκεκριμένης υπόθεσης, ακόμη και αν η Διοίκηση έχει ακόμη τη δυνατότητα να λάβει μέτρα για να διορθώσει τη διαπραχθείσα παρανομία, τα μέτρα αυτά θα στερούνταν πρακτικής αποτελεσματικότητας για τον προσφεύγοντα, δεδομένου ότι δεν θα του παρείχαν την ίδια ευκαιρία με εκείνη που του στέρησε η επίμαχη παρανομία.

- 98 Εν προκειμένω συντρέχει τέτοια περίπτωση. Πράγματι, αφενός, η ακύρωση της απόφασης περί μη ανανέωσης δεν συνεπάγεται αφ' εαυτής τη νομική επανένταξη της προσφεύγουσας-ενάγουσας στις υπηρεσίες της ΕΑΑΕΣ κατά την ημερομηνία θέσης σε ισχύ της εν λόγω απόφασης. Εν αντιθέσει με την απόφαση απομάκρυνσης υπαλλήλου ή μέλους του λοιπού προσωπικού με σύμβαση αορίστου χρόνου, η απόφαση περί μη ανανέωσης δεν διέκοψε σχέση εργασίας που θα συνεχιζόταν αν δεν είχε παρεμβληθεί η απόφαση αυτή. Επομένως, η Διοίκηση δύναται να θεωρήσει ότι η νέα απόφαση που οφείλει να λάβει κατόπιν της παρούσας απόφασης θα αφορά μόνο το μέλλον. Αφετέρου, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η ΕΑΑΕΣ εκδίδει, μετά την ακύρωση της απόφασης περί μη ανανέωσης από το Γενικό Δικαστήριο, νέα απόφαση με την οποία ανανεώνεται η σύμβαση της προσφεύγουσας-ενάγουσας από τη λήξη της προηγούμενης σύμβασής της, η απόφαση αυτή θα στερούνταν πρακτικής αποτελεσματικότητας για την προσφεύγουσα-ενάγουσα για το χρονικό διάστημα από τη λήξη της προηγούμενης σύμβασής της μέχρι την έκδοση της νέας απόφασης. Πράγματι, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν δικαιούται να αξιώσει βασίμως την καταβολή των αποδοχών της για το διάστημα αυτό και δεν μπορεί να ασκήσει καθήκοντα εντός της ΕΑΑΕΣ παρά μόνο μετά την επανένταξή της στον εν λόγω οργανισμό.
- 99 Κατά συνέπεια, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της υπό κρίση υπόθεσης, η προσφεύγουσα-ενάγουσα βασίμως ισχυρίζεται ότι απώλεσε οριστικά την ευκαιρία ανανέωσης της σύμβασής της κατά την ημερομηνία λήξης της, ευκαιρία που θα υφίστατο σε περίπτωση που δεν είχε παρεμβληθεί η διαπιστωθείσα με την παρούσα απόφαση παρανομία.
- 100 Επομένως, βάσει των στοιχείων αυτών, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι παρανομίες που διέπραξε η ΕΑΑΕΣ στέρησαν μετά βεβαιότητας από την προσφεύγουσα-ενάγουσα την πραγματική ευκαιρία να παραταθεί η σχέση εργασίας της με την ΕΑΑΕΣ χωρίς διακοπή από τις 16 Ιανουαρίου 2021 μετά τη λήξη της σύμβασής της (πρβλ. απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2018, Fernández González κατά Επιτροπής, T-162/17 RENV, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:711, σκέψη 117). Συνεπώς, πληρούται η δεύτερη προϋπόθεση για τη θεμελίωση της ευθύνης της ΕΑΑΕΣ.
- 101 Η ζημία αυτή οφείλεται στον παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς της ΕΑΑΕΣ η οποία, μετά βεβαιότητας, στέρησε από την προσφεύγουσα-ενάγουσα τη σοβαρή ευκαιρία να ανανεωθεί η σύμβασή της (πρβλ. απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2018, Fernández González κατά Επιτροπής, T-162/17 RENV, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:711, σκέψη 111). Συνεπώς, πληρούται και η τρίτη προϋπόθεση θεμελίωσης της ευθύνης της ΕΑΑΕΣ, η οποία αφορά την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της προβαλλόμενης παρανομίας και της προβαλλόμενης ζημίας, και, ως εκ τούτου, είναι σκόπιμο να καθοριστεί το ποσόν της αποζημίωσης που πρέπει να καταβληθεί λόγω απώλειας ευκαιρίας.
- 102 Κατά τη νομολογία, για τον καθορισμό του ποσού της αποζημίωσης που πρέπει να καταβληθεί λόγω της απώλειας τέτοιας ευκαιρίας, επιβάλλεται κατ' αρχάς η εξακρίβωση της φύσεως της ευκαιρίας που ο υπάλληλος ή το μέλος του λοιπού προσωπικού απώλεσε, ακολούθως ο προσδιορισμός της ημερομηνίας από της οποίας αυτός θα μπορούσε να έχει επωφεληθεί της εν λόγω ευκαιρίας, εν συνεχεία δε η αναγωγή της εν λόγω ευκαιρίας σε ποσοτικό μέγεθος και, τέλος, ο προσδιορισμός των οικονομικών συνεπειών που είχε για τον υπάλληλο αυτόν η εν λόγω απώλεια ευκαιρίας (βλ. απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2018, Fernández González κατά Επιτροπής, T-162/17 RENV, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:711, σκέψη 118 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 103 Οσάκις τούτο είναι εφικτό, η ευκαιρία την οποία απώλεσε υπάλληλος ή μέλος του λοιπού προσωπικού πρέπει να προσδιορίζεται αντικειμενικώς, με τη μορφή μαθηματικού συντελεστή που προκύπτει από ακριβή ανάλυση. Εντούτοις, οσάκις ο κατ' αυτόν τον τρόπο ποσοτικός

προσδιορισμός της εν λόγω ευκαιρίας δεν είναι δυνατός, γίνεται δεκτό ότι χωρεί εκτίμηση της ζημίας κατά δίκαιη και εύλογη κρίση (πρβλ. απόφαση της 24ης Οκτωβρίου 2018, Fernández González κατά Επιτροπής, T-162/17 RENV, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2018:711, σκέψεις 119 έως 121 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, απόφαση της 16 Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 199).

- 104 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα προέβη σε προσδιορισμό του ποσού που πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως βάση για τον υπολογισμό του ποσού της αποζημίωσης που συνδέεται με την απώλεια ευκαιρίας. Ωστόσο, ο ποσοτικός αυτός προσδιορισμός δεν μπορεί να γίνει δεκτός. Πράγματι, δεν είναι δυνατόν να ποσοτικοποιηθεί με ορθό τρόπο η ευκαιρία αυτή και να προσδιοριστούν οι οικονομικές συνέπειες της απώλειας ευκαιρίας, διότι ο ορθός υπολογισμός της υλικής ζημίας της προσφεύγουσας-ενάγουσας εξαρτάται από διάφορα υποθετικά στοιχεία, ιδίως όσον αφορά τη νέα απόφαση που θα εκδοθεί από την ΕΑΑΕΣ κατόπιν της παρούσας απόφασης, τη συνολική διάρκεια της σταδιοδρομίας της προσφεύγουσας-ενάγουσας στην ΕΑΑΕΣ ή, ακόμη, τις προαγωγές της. Κατά συνέπεια, η ζημία που προκλήθηκε πρέπει να εκτιμηθεί, λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της υπόθεσης, κατά δίκαιη και εύλογη κρίση (πρβλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 200 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 105 Υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υπόθεσης, κατά δίκαιη εκτίμηση της συνολικής υλικής ζημίας που υπέστη η προσφεύγουσα-ενάγουσα λόγω της απώλειας της ευκαιρίας να παραταθεί χωρίς διακοπή η σχέση εργασίας της με την ΕΑΑΕΣ, δηλαδή λόγω της απώλειας της ευκαιρίας να ανανεωθεί η σύμβασή της από τις 16 Ιανουαρίου 2021 μετά τη λήξη της προηγούμενης σύμβασής της, η ΕΑΑΕΣ πρέπει να υποχρεωθεί να της καταβάλει, κατά δίκαιη και εύλογη κρίση, το κατ' αποκοπήν ποσόν των 10 000 ευρώ. Ο εν λόγω κατ' αποκοπήν υπολογισμός λαμβάνει υπόψη, μεταξύ άλλων, τον βαθμό της προσφεύγουσας-ενάγουσας, το χρονικό διάστημα μεταξύ της λήξης της σύμβασής της και της έκδοσης νέας απόφασης από την ΕΑΑΕΣ κατόπιν της παρούσας απόφασης, το γεγονός ότι κατείχε τη θέση της επί έξι έτη, το γεγονός ότι οι εκθέσεις αξιολόγησής της ήταν ικανοποιητικές, καθώς και το επίδομα ανεργίας που λάμβανε.

Επί της ηθικής βλάβης

- 106 Η προσφεύγουσα-ενάγουσα υποστηρίζει ότι υπέστη ηθική βλάβη, πρώτον, λόγω του ότι η απόφαση περί μη ανανέωσης και η απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης της προκάλεσαν άγχουσα κατάθλιψη και βλάβη στην υγεία της, δεύτερον, λόγω της αρνητικής αξιολόγησης των επιδόσεών της στην έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019 και στην απόφαση περί μη ανανέωσης, η οποία έθιξε την αξιοπρέπεια, τη φήμη και την αυτοεκτίμησή της και, τρίτον, λόγω της ανασφάλειας που προκλήθηκε από την απώλεια της δυνατότητας συμπλήρωσης δεκαετούς υπηρεσίας προκειμένου να μπορέσει να αξιώσει σύνταξη γήρατος. Η ηθική βλάβη που υπέστη υπολογίζεται, κατά δίκαιη και εύλογη κρίση, στο ποσό των 10 000 ευρώ.
- 107 Η ΕΑΑΕΣ απαντά ότι δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι οι αρνητικές αξιολογήσεις των επιδόσεων της προσφεύγουσας-ενάγουσας και οι αποφάσεις που ελήφθησαν σχετικά με τη μη ανανέωση της σύμβασής της θεμελιώνουν ηθική βλάβη. Επιπλέον, η απώλεια της δυνατότητας λήψης σύνταξης γήρατος αποτελεί απλή υπόθεση, δεδομένου ότι, ακόμη και αν η σύμβαση της προσφεύγουσας-ενάγουσας είχε ανανεωθεί, δεν είναι βέβαιο ότι θα συμπλήρωνε τα δέκα έτη υπηρεσίας που απαιτούνται προς τον σκοπό αυτόν.

- 108 Πρώτον, όσον αφορά την ηθική βλάβη που προκλήθηκε, κατά την προσφεύγουσα-ενάγουσα, από το γεγονός ότι η απόφαση περί μη ανανέωσης και η απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης της προκάλεσαν άγχουσα κατάθλιψη και βλάβη στην υγεία της, επισημαίνεται ότι, κατά πάγια νομολογία, όταν το αίτημα αποζημίωσης στηρίζεται στην έλλειψη νομιμότητας της ακυρωθείσας πράξης, όπως συμβαίνει εν προκειμένω, η ακύρωση στην οποία προβαίνει το Γενικό Δικαστήριο συνιστά, αφ' εαυτής, πρόσφορη και, κατ' αρχήν, επαρκή ικανοποίηση κάθε ηθικής βλάβης που θα μπορούσε να έχει υποστεί η προσφεύγουσα-ενάγουσα (βλ. απόφαση της 18ης Σεπτεμβρίου 2015, Wahlström κατά Frontex, T-653/13 P, EU:T:2015:652, σκέψη 82 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία), εκτός αν η προσφεύγουσα-ενάγουσα αποδεικνύει ότι υπέστη ηθική βλάβη μη δυνάμενη να αποκατασταθεί πλήρως με την ακύρωση αυτή (πρβλ. απόφαση της 12ης Δεκεμβρίου 2013, CH κατά Κοινοβουλίου, F-129/12, EU:F:2013:203, σκέψη 64 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 109 Συναφώς, έχει κριθεί ότι η ακύρωση πράξης, όταν στερείται πρακτικής αποτελεσματικότητας, δεν δύναται να αποτελέσει, αφ' εαυτής, πρόσφορη και επαρκή ικανοποίηση για κάθε ηθική βλάβη που απορρέει από την ακυρωθείσα πράξη (αποφάσεις της 15ης Ιανουαρίου 2019, HJ κατά EMA, T-881/16, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2019:5, σκέψη 60, και της 9ης Μαρτίου 2010, N κατά Κοινοβουλίου, F-26/09, EU:F:2010:17, σκέψη 107).
- 110 Εν προκειμένω, η ακύρωση της απόφασης περί μη ανανέωσης, λόγω της περιορισμένης πρακτικής αποτελεσματικότητάς της που εκτέθηκε στη σκέψη 98 ανωτέρω, δεν δύναται να αποτελέσει, αφ' εαυτής, επαρκή ικανοποίηση, ενώ οι συνέπειες της μη ανανέωσης της σύμβασης, πέραν από εκείνες που αφορούν την υλική ζημία, ιδίως εκείνες που αφορούν την υγεία της προσφεύγουσας-ενάγουσας, δεν είναι ευχερώς επανορθώσιμες (βλ. απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2020, VP κατά Cedefop, T-187/18, μη δημοσιευθείσα, EU:T:2020:613, σκέψη 205 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 111 Συναφώς, η προσφεύγουσα-ενάγουσα απέδειξε επαρκώς κατά νόμον ότι υπέστη ηθική βλάβη και ότι η εν λόγω βλάβη προκλήθηκε από την απόφαση περί μη ανανέωσης και την απόφαση περί απόρριψης της διοικητικής ένστασης, καθώς και από τις περιστάσεις υπό τις οποίες εκδόθηκαν οι εν λόγω αποφάσεις, οι οποίες καταλογίζονται στην ΕΑΑΕΣ. Πράγματι, βρισκόταν σε αναρρωτική άδεια από τις 16 Ιουλίου 2020, την επομένη της έκδοσης της απόφασης περί μη ανανέωσης, μέχρι τη λήξη της σύμβασής της και προσκόμισε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ιατρική βεβαίωση η οποία πιστοποιεί ότι έπασχε από άγχος και κατάθλιψη, καθώς και ότι υποβλήθηκε σε ιατρική θεραπεία. Η ΕΑΑΕΣ δεν αμφισβητεί την κατάσταση άγχους και αγωνίας στην οποία βρισκόταν η προσφεύγουσα-ενάγουσα, ούτε εκφέρει άποψη επί της προσκομισθείσας ιατρικής βεβαίωσης, αλλά περιορίζεται στην επισήμανση ότι συνέτρεχαν επαρκείς λόγοι που δικαιολογούσαν τη μη ανανέωση της σύμβασης της προσφεύγουσας-ενάγουσας.
- 112 Κατά συνέπεια, η προσφεύγουσα-ενάγουσα υπέστη ηθική βλάβη καταλογιστέα στην ΕΑΑΕΣ, η οποία δεν δύναται να αποκατασταθεί πλήρως με την ακύρωση της απόφασης περί μη ανανέωσης και της απόφασης απόρριψης της διοικητικής ένστασης.
- 113 Δεύτερον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν δύναται να ισχυριστεί ότι η αρνητική αξιολόγηση των επιδόσεών της στην έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019 και στην απόφαση περί μη ανανέωσης της προκάλεσαν επίσης ηθική βλάβη. Πράγματι, αφενός, με την παρούσα απόφαση δεν κρίθηκε ότι η έκθεση αξιολόγησης για το έτος 2019 είναι παράνομη, αλλά απλώς διαπιστώνεται ότι δεν έχει ολοκληρωθεί, και αφετέρου, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν αποδεικνύει με ποιον τρόπο η εν λόγω έκθεση και η απόφαση περί μη ανανέωσης περιέχουν ρητή αρνητική αξιολόγηση των ικανοτήτων της, η οποία είναι ικανή να την βλάψει και να θίξει την αξιοπρέπεια, τη φήμη και την

αυτοεκτίμησή της, υπερβαίνοντας το πλαίσιο της αντικειμενικής αξιολόγησης ενός έκτακτου υπαλλήλου από τον ιεραρχικά ανώτερό του (πρβλ. αποφάσεις της 9ης Δεκεμβρίου 2010, Επιτροπή κατά Strack, T-526/08 P, EU:T:2010:506, σκέψη 108 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 9ης Μαρτίου 2010, N κατά Κοινοβουλίου, F-26/09, EU:F:2010:17, σκέψεις 103 και 104 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 114 Τρίτον, η προσφεύγουσα-ενάγουσα δεν δύναται να αξιώσει χρηματική ικανοποίηση για ηθική βλάβη λόγω της αβεβαιότητας που προκλήθηκε από την απώλεια της δυνατότητας συμπλήρωσης δεκαετούς υπηρεσίας προκειμένου να μπορέσει να αξιώσει σύνταξη γήρατος. Πράγματι, δεδομένου ότι εναπόκειται στην ΕΑΑΕΣ να αποφανθεί, στο πλαίσιο της εκτέλεσης της παρούσας απόφασης, επί της ανανέωσης της σύμβασης της προσφεύγουσας-ενάγουσας, περίπτωση στην οποία η τελευταία θα έχει τη δυνατότητα να συνεχίσει να αποκτά συνταξιοδοτικά δικαιώματα, το σχετικό αίτημά της είναι πρόωρο.
- 115 Κατά συνέπεια, κατά δίκαιη εκτίμηση των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης που εκτίθενται στις σκέψεις 110 και 111 ανωτέρω, η χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη η προσφεύγουσα-ενάγουσα πρέπει να καθορισθεί, κατά δίκαιη και εύλογη κρίση, στο ποσό των 5 000 ευρώ.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 116 Κατά το άρθρο 134, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου.
- 117 Εν προκειμένω, δεδομένου ότι η ΕΑΑΕΣ ηττήθηκε κατά το ουσιώδες μέρος των αιτημάτων της, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα της προσφεύγουσας-ενάγουσας.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση της Ευρωπαϊκής Αρχής Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΑΑΕΣ) της 15ης Ιουλίου 2020 περί μη ανανέωσης της σύμβασης έκτακτου υπαλλήλου της SU.
- 2) Ακυρώνει την απόφαση της ΕΑΑΕΣ της 11ης Φεβρουαρίου 2021 με την οποία απορρίφθηκε η διοικητική ένσταση της SU.
- 3) Υποχρεώνει την ΕΑΑΕΣ να καταβάλει στην SU ποσόν ύψους 10 000 ευρώ προς αποκατάσταση της υλικής ζημίας που υπέστη.
- 4) Υποχρεώνει την ΕΑΑΕΣ να καταβάλει στην SU ποσόν ύψους 5 000 ευρώ ως χρηματική ικανοποίηση για την ηθική βλάβη που υπέστη.
- 5) Απορρίπτει κατά τα λοιπά την προσφυγή-αγωγή.

6) Καταδικάζει την ΕΑΑΕΣ στα δικαστικά έξοδα.

Gervasoni

Madise

Martín y Pérez de Nanclares

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Δεκεμβρίου 2022.

(υπογραφές)